

Квітень 2015 року

<p>1</p>	<p>185 років від дня народження <i>Гвідо Гезелле</i> (1830–1899), фламандського поета, фольклориста, лірика. Член Королівської фламандської академії мови і літератури, син міського садівника і селянки, за професією католицький священик. Володів 15-ма мовами і вважався одним з кращих знавців давньогерманських текстів. Знамениті збірки поезій – «Dichtoefningen» (1858), «Kerkhofblommen» (1858), «Gedichten, Gesangen en Gebeden» (1861). Пафос віршів визначають зображені в них ідилічні сцени з селянського життя, з найменшими подробицями (деталіями), картинки з життя тварин і природи, написані вкрай яскравими фарбами. Писав нідерландською мовою з сильним впливом західно-фламандського наріччя, бо був противником використання єдиної з нідерландцями літературної мови. Через звинувачення критики у руйнуванні традиційної поетичної форми поет 30 років нічого не писав. І лише у 1880-х. коли у Нідерландах виник рух «De Nieuwe Gids», а у Фландрії виступила група «Van Nu en Straks» (1893), Гезелле був визнаний літературним вождем і новатором. Твори Гезелле вплинули на розвиток літератури на західно-фламандському наріччі.</p>	
<p>2</p>	<p>210 років від дня народження <i>Ганса Крістіана Андерсена</i> (1805–1875), датського поета, драматурга, видатного письменника-казкаря. Серед найвідоміших казок «Стійкий олов'яний солдатик», «Гидке каченя», «Снігова королева», «Дюймовочка» та ін. Твори перекладені більш, ніж 150 мовами світу, стали основою для численних екранізацій, мультфільмів, театральних постановок, балетів тощо. Українською мовою твори Андерсена перекладали Михайло Старицький, Марія Грінченко, Оксана Іваненко та ін.</p>	
<p><i>Міжнародний день дитячої книги.</i></p>		

175 років від дня народження *Еміля Золя* (1840–1902), французького письменника. У статті «Прудон і Курбе» (1864) Золя викладає формулу мистецтва: «Твір мистецтва – це куточок природи, побачений через темперамент митця». Роман «Тереза Ракен» (1867), найяскравіший взірець «фізіологічного роману», роману-експерименту. Написаний під впливом «Жерміні Ласерте» братів Гонкурів, твір дає «клінічний аналіз докорів сумління». Головний твір – цикл із 20-ти романів «Ругон-Маккари», присвячений дослідженню на прикладі однієї родини проблем спадковості та середовища. Золя орієнтувався на традиції «Людської комедії» О. де Бальзака, якого сприймав як предтечу натуралізму. Один із найкращих романів циклу «Жерміналь» – грандіозна фреска, яка складається з найдетальніших, імпресіоністичних за манерою описів шахтарського побуту та праці, що чергуються з розлогими символічними картинами (напр., образ шахти-чудовиська, що поглинає людей). Концепція особистості та стилістика роману засвідчили, що Золя-митець виявився ширшим за Золя-теоретика натуралізму.

2

Творчість Золя справила величезний вплив на розвиток натуралізму та реалізму в усьому світі. Золя започаткував у літературі філософську концептуальність і публіцистичність, він розробив прийом монтажу в романі натомість традиційного для класичного реалістичного роману драматичного розвитку дії. Золя створив новий тип роману, в центрі якого нерідко опиняється «економічний організм» (шахта в «Жерміналі»). Незаперечний вплив Золя на формування італійського веризму, як і на творчість Г. Гауптмана, Т. Манна, Дж. Голсуорсі, Е. Сінклера, Т. Драйзера, Ф. Норріса, Р. Мартен дю Гара, А. Барбюса, Л. Арагона, А. Лану.

В Україні Золя відомий з 1870-х рр. Уперше його переклав І. Франко (новела «Повінь», опублікована в альманасі «Дністрянка», 1876), який також написав вступне слово до видання повісті Золя «Довбня», перекладеної О. Рошкевич (1879). І. Франко та М. Павлик надіслали вдові Золя телеграму з приводу смерті письменника («Вічна честь пам'яті найліпшого француза»), яку підписали також М. Грушевський, Н. Кобринська, В. Гнатюк, О. Кобилянська, В. Стефаник та ін. У дорадянський період вийшло понад 10 книжок Золя українською мовою, в тім числі «Жерміналь» (пер. О. Пашкевич). У 1929 з'явився повний переклад цього роману В. Черняхівської (вперше видано під назвою «Прорість»). Твори Золя українською перекладали також М. Грушевська, К. Рубінський, О. Єзерницька, А. Волкович, М. Ільтична, Л. і В. Пахаревські, В. Щербаненко, В. Дубровський, Н. Романович-Ткаченко, К. Кахникевич, Марко Черемшина, Є. Рудинська, М. Терещенко та ін.

Творчості Е. Золя у компаративному аспекті присвятив свою кандидатську дисертацію («Еміль Золя в перекладах і критиці на Україні (1875–1965)», 1971) *Володимир Григорович Матвійшин* (1935–2012), доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури ПНУ імені Василя Стефаника у період 1992–2012.

Квітень 2015 року

2

65 років з дня смерті *Григорія Олександровича Гуковського* (1902–1950), російського літературознавця радянського часу. Закінчив факультет суспільних наук Петроградського ун-ту (1923). З середини 1920-х рр. і до 1929 працював в Ленінградському ін-ті мистецтв, а також Ін-ті порівняльної історії літератур і мов Заходу і Сходу при Ленінградському ун-ті. За професійними уподобаннями близький до формалістів. Праці ученого заклали основи сучасної історії російської літератури XVIII ст. У монографіях з проблеми вивчення Просвітництва і сентименталізму («Нариси з історії російської літератури і суспільної думки 18 століття», 1938), романтизму («Пушкін і російські романтики», 1946), реалізму («Пушкін і проблеми реалістичного стилю», 1957; «Реалізм Гоголя», 1959) виступив одним із провісників сучасної структурної типології. Як професор Ленінградського ун-ту (1936–1949), виховав цілу плеяду літературознавців, до якої належать зокрема Ю. Лотман, І. Серман й ін. У липні 1949 під час боротьби з «космополітами» був зарештований і помер у квітні 1950 (під час слідства) від серцевого нападу у Лефортовській в'язниці в Москві. Посмертно реабілітований.

Серед студентів, яких навчав Г. О. Гуковський у Ленінградському ун-ті в 1940-ві рр., був і Марко Теплінський, майбутній доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури ПНУ імені Василя Стефаника (1970–1992) і професора цієї кафедри (до 2012).

Квітень 2015 року

День створення НАТО (1949), Організації Північноатлантичного договору (також **Північноатлантичний альянс** або **НАТО** (від *англ.* North Atlantic Treaty Organization – NATO, *фр.* L'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord – OTAN)) – міжнародна міжурядова організація, військово-політичний союз 28 держав Північної Америки і Європи – **Албанія, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Данія, Естонія, Ісландія, Іспанія, Італія, Канада, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, США, Туреччина, Угорщина, Франція, Хорватія, Чехія.**

При цьому п'ять держав беруть участь у програмах Альянсу з розширення партнерства, Сербія веде перемовини щодо приєднання до програми індивідуального плану партнерства з НАТО, а Фінляндія заявила про можливість приєднання до НАТО в майбутньому.

У відповідності до статутних документів головна роль Альянсу полягає у забезпеченні свободи і безпеки країн-членів з використанням політичних і військових засобів. Організація дотримується спільних для Альянсу цінностей демократії, індивідуальної свободи, верховенства права та мирного розв'язання суперечок та підтримує ці цінності в усьому євроатлантичному регіоні. Зasadничим принципом Альянсу є спільність поглядів між північноамериканськими та європейськими членами НАТО, що поділяють однакові цінності та інтереси і віддані справі збереження демократичних принципів, що робить нероздільною безпеку Європи і Північної Америки. Альянс стоїть на захисті своїх країн-членів від загрози агресії: головним військово-політичним принципом організації є система колективної безпеки, тобто спільних організованих дій всіх її членів у відповідь на напад ззовні.

У листопаді 1948 розроблений Радою Західноєвропейського союзу проект атлантичного пакту був надісланий у Вашингтон. Узгоджений проект був підготовлений у грудні того ж року. В цей же період виникла ідея прилучення до запланованого проекту низки держав Північної та Південної Європи, де якраз відбувалися дискусії щодо створення скандинавського та середземноморського регіональних безпекових пактів. Пропозиція не знайшла належної підтримки скандинавських країн (Швеція, Фінляндія), однак висловили бажання виступити підписантами договору Данія, Ісландія, Італія, Норвегія та Португалія. Текст майбутнього Договору 12-ти держав був опублікований для ознайомлення широкої громадськості 18 березня 1949. Підготовка Договору отримала різкий спротив з боку СРСР, уряд якого 31 березня 1949 року виступив з нотою протесту, де зазначалося, що створюваний союз має агресивну спрямованість і суперечить

4

як статуту ООН, так і існуючим договорам між Радянським Союзом і Великою Британією, Францією та США. У відповідь на це міністри закордонних справ країн-підписантів у заяві від 2 квітня відкинули висловлені звинувачення, наголосивши на суто оборонному характері альянсу і його відповідності Статуту Організації Об'єднаних Націй.

Північноатлантичний договір був підписаний 4 квітня 1949 року у Вашингтоні представниками урядів Бельгії, Великої Британії, Данії, Ісландії, Італії, Канади, Люксембургу, Нідерландів, Норвегії, Португалії, Сполучених Штатів Америки та Франції. Після завершення процесу ратифікації Договору всіма учасниками та депонування відповідних документів у США він набув чинності з 24 серпня 1949 року. НАТО народилася як результат нездатності ООН того часу забезпечити мир у світі, тоді, коли СРСР ветоував багато постанов Ради безпеки цієї організації. Для легітимізації нової організації скористалися 51-м пунктом Статуту ООН, у частині 5 у рамках легітимного колективного захисту. Концепцію новоутвореної міжнародної організації її перший Генеральний секретар лорд Ісмей окреслив як «тримати росіян на відстані, американців – всередині (Європи), а німців – під контролем».

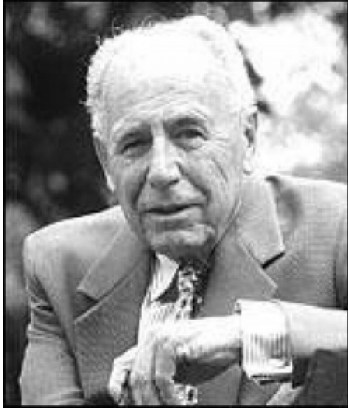

4

Агресія Росії проти України у 2014 виявила слабкі місця в системі оборони Альянсу на Сході Європи і спонукає до застосування невідкладних військових та політичних заходів. Російська Федерація припинила бути партнером НАТО і розглядається нині як противник. США змушені повернути зовнішньополітичну увагу до Європи і знов починають відігравати роль як один з важливих чинників європейської безпеки. Нині агресія Росії спрямована на країни Центрально-східної Європи та Балтії, що зараз є членами ЄС та НАТО, і на низку пострадянських країн, що з 1990-х рр. опинилися в сірій зоні безпеки – Грузію, Молдову й Україну. Дії Росії змусили НАТО мобілізуватися і переосмислити свою стратегію.

Відповідно до рішення РНБО, уряд України 29 серпня 2014 подав на розгляд парламенту законопроект про скасування позаблокового статусу Української держави та про відновлення курсу підтримки Верховною радою 303 голосами «Закон про внесення змін до деяких законів України щодо відмови України від здійснення України на членство в НАТО. Після політики позаблоковості» був підписаний Президентом України Петром Порошенком 30 грудня 2014 року.

Квітень 2015 року

<p>5</p>	<p>95 років від дня народження <i>Артура Хейлі</i> (англ. Arthur Hailey, 1920–2004), канадського прозаїка британського походження, який створив низку бестселерів в жанрі виробничого роману («Злітна смуга нуль-вісім / Runway Zero-Eight», 1958; «Готель / Hotel», 1965, укр. перекл. Мара Пінчевського; «Аеропорт / Airport», 1968 й ін.). У кожному з творів зустрічаються різні фінансові чи технічні подробиці як доповнення до драматичних відносин між героями, доступною мовою викладена інформація про роботу того чи того пристрою або системи, про їх вплив на суспільство і його індивідуумів, докладно показаний генезис будь-якої системи, її розвиток, неминучі проблеми, що призводять до кризи, яка щасливо вирішується у фіналі твору. Критики часто дорікали письменнику в тому, що його успіх — це результат використання численних літературних кліше, а його стиль викликаний занепокоєнням, стрибками настроїв. Проте його книги були дуже популярні у читачів і незмінно ставали бестселерами.</p>	
<p>6</p>	<p>День народження Олександра Івановича Герцена (1812–1870), російського письменника, публіциста, філософа, революціонера-демократа, першої особи російської політичної еміграції. Заснував у Лондоні «Вільну російську друкарню» (1853), спільно з Огарьовим видавав революційні видання – альманах «Полярна зірка» (рос. «Полярная звезда», 1855–1868) і газету «Дзвін» (рос. «Колокол», 1857–1867). <i>Твори:</i> «Минуле і думи» (рос. «Былое и думы», український переклад Степана Ковганюка), «Хто винен?» (рос. «Кто виноват?»), «Сорока-злодійка» (рос. «Сорока-воровка») й ін.</p> <p style="text-align: center;"><u>ГЕРЦЕН І УКРАЇНА</u></p> <p>Оксана Пахльовська: «Олександр Герцен – це Росія, яка не збулась. І вже, очевидно, не збудеться. Європейська Росія.</p> <p>Ця європейська Росія народжувалася кілька разів — і щоразу самознищувалася. І самознищувалася саме тому, що хотіла взяти від Європи форму, а єство залишити своє. Євразійське.</p> <p>Це природа реформ Петра I: він імпортував з Європи техніку, але не ідеї свободи. А запозичене в Європі знання спрямував проти Європи. Побудував місто свого імені – при тому онімечивши власне ж ім'я, – а все для чого? „Отсель грозит мы будем шведу, / Здесь будет город заложен / На зло надменному соседу...” А навіщо „грозить”? Навіщо закладати місто „на зло”? І чому стільки комплексів – „надменный сосед”? Воно й видно: „надменный сосед” – на одному з перших місць у світі за рівнем життя. А „финский рыболов, / Печальный пасынок природы”? В умовах приналежності до Росії все, що в нього було, — це „ветхий невод”. А без Росії – й Nokia, й наймодерніша архітектура світу, й</p>	

найкраща в Європі школа...

Вся історія Росії – це боротьба з Європою, без пауз. Мрія мати європейські стандарти життя – без європейських стандартів свободи. А оскільки так не буває, то звідси й періодичні спалахи відвертої зненависті, що часто тліє в таємному замилюванні. Це геніально зрозумів і трагічно написав Олександр Блок у поемі „Скіфи”: „Мы широко по дебрям и лесам / перед Европою пригожей / Расступимся. Мы обернемся к вам / своею азиатской рожей”.

Пророча поема. Йшов 1918 рік. Реалізатором ідей марксизму ставало саме те „російсько-монгольське варварство”, яке Маркс неприховано зневажав, вбачаючи в ньому небезпеку для європейської цивілізації. Чи згадати вже й тоді нищівні відгуки „вождів світового пролетаріату” про російську сировинну економіку, морально знівечену армію, корупцію, байдужість, безвідповідальність... Ніяких змін. Крім тих, що розділена, колись розтерзана внутрішніми військовими конфліктами, культурно диференційована Європа створила спільний цивілізаційний простір демократії, де, при всіх недоліках і кризах, людина здобулася на життя в умовах свободи, гідності, поваги до своїх прав. А створюваний впродовж століть уніфікований „русский мир”, де мали панувати братерство і рівність, явив світові інваріант пекла, населеного народами, що ненавидять одне одного, що носять у собі знівечену пам’ять мільйонів жертв, яка не здобувається на катарсис, народами, що виявляють нездатність на поступ, модернізацію, проект майбутнього.

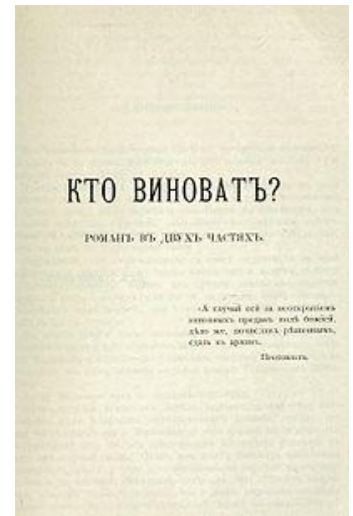
6

Ось тому Олександр Герцен – унікальна постать в російській історії. З Герцена починається російська ліберальна думка – у своєму класичному європейському варіанті. Але парабола цієї думки – уривчаста, з’являється і зникає, відновлюється, щоб знову запасти в колективне несвідоме російського суспільства.

Так, із Герцена починається системне європейське, тобто критичне мислення в російській культурі. Герцен мав великого попередника – Чаадаєва, того Чаадаєва, який одним своїм існуванням, на думку Мандельштама, виправдовував Росію: „Я думаю, что страна и народ уже оправдали себя, если они создали хоть одного совершенно свободного человека, который пожелал и сумел воспользоваться своей свободой”, – писав він в есе „Петр Чаадаев”. Чаадаєв першим побачив моральний крах ідеї ексклюзивності й абстрактної величі Росії: „Россия есть прореха в истории цивилизованного человечества”. Але далі Чаадаєв писав „Апологию сумасшедшего” – адже „Философические письма” коштували йому заборони друку, а імператор оголосив його „умалишенным”. Герцен послідовно розбудовує етику критичного мислення, що залишив йому у спадок Чаадаєв, але вже в модерному ключі: без містики й теоцентризму.

Але чи є спадкоємці в самого Герцена? Гоголь „Мертвих душ”? Салтиков-Шчедрін з його Росією як „городом Глуповим”? Окремі представники російської філософії кінця XIX – початку XX ст., як Георгій Федотов? Радянські дисиденти (Сахаров, але не Солженіцин)? Афанасьєв сьогодні? Але це не традиція, не лінія – це окремі постаті, окремі твори, й тому в історії російської культури не творять потужного мейнстріму європейської думки.

Герцен мав критичне мислення не лише щодо Росії. Герцен демаскує явища, демонтує стереотипи. Прихильник Французької революції, він критикував радикалізм Лютневого повстання 1848 року. Схиляючись перед британською демократією, безжально

описував жебрацький Лондон. Будучи наполовину німцем, жорстко аналізував роль німців у російській історії. Його „Русские немцы и немецкие русские” – блискучий трактат про те, як російську державу творили німці, а росіяни лише охоче підставлялись як не під „розгі” знімчених російських деспотів Аракчєєвих, так під шпіцрутени зросійщених німецьких деспотів на кшталт Бірона й Остермана.

І водночас, не полишаючи критичного погляду на Європу, Герцен – друг Мацціні, Гарібальді, Прудона, Гюґо – бачив її насамперед як батьківщину людської свободи. І, звертаючись до друзів у Росії, писав: „У вас дома нет почвы, на которой может стоять свободный человек”. Відсутність „гражданского катехизиса” перетворила Росію на „печальное царство беззакония”, вважав він. Ні культурно, ні морально Росія не є спроможною до паритетного діалогу із Заходом: „Наши отношения к Западу до сих пор были очень похожи на отношения деревенского мальчика к городской ярмарке”. Чим не портрет нинішніх українських владців?

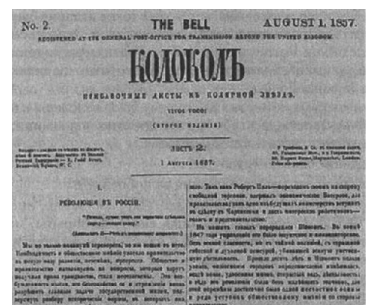
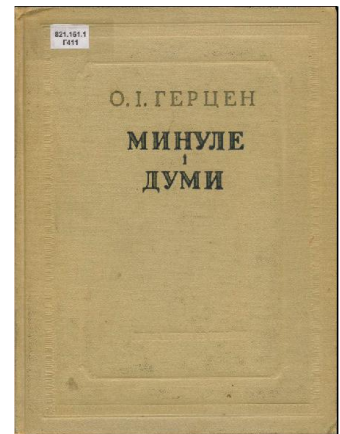
Герцен також унікальний у своєму ставленні до націй – і це закономірна еманация його критичного мислення. До Герцена російські інтелектуали відводили слов'янам і Кавказу роль історичного матеріалу для „розширення” Росії. Пушкін вимогливо запитував: „Славянские ль ручьи сольются в русском море, / Оно ль иссякнет? Вот вопрос”. І навіть Лермонтов, назвавши Росію „страна рабов, страна господ”, розуміючи, що в Чечні „там в колыбели песни матерей / пугают русским именем детей”, сприймав як неминучість криваве завоювання Кавказу й панування над народами „царя вселенной”. Герцен твердо й послідовно захищав права народів Російської імперії на свободу культури, мови, самовизначення. Росія повинна „развязать (украинцам) руки, развязать им язык, пусть речь их будет совершенно свободна и тогда пусть они скажут свое слово”. Герцену дякував Костомаров. Сторінки „Колокола” хотів поцілувати Шевченко. На століття від дня народження Герцена відгукнувся статтею Грушевський, а Петлюра проаналізував її на сторінках „Украинской Жизни” (1912, № 5)...

І от, власне, і Грушевський, і Петлюра говорять одну гірку річ: Герцен – і справді єдиний, а його „епігони” вже не мислять його шляхетними категоріями.

„Великий вигнанець” – часто кажуть про Герцена. Так, він великий вигнанець не лише тому, що уряд царської Росії відняв у нього Батьківщину, змусивши виїхати його на Захід. Герцен і сьогодні – великий вигнанець в російській культурі. В радянські часи його змусили бути якимсь революційним кентавром, до якого приробляли то голову Чернишевського, то Добролюбова. А в сучасній Росії його послідовники й однодумці – кілька зацькованих російських лібералів. І все.

І чи не так само пам'ятають про Герцена кілька інтелектуалів-європеїстів в Україні? І теж достатньо зацькованих.

Тому, за великим гірким рахунком, все логічно. Й Росія, й Україна виявляють дедалі більше свою неєвропейську сутність. І не в політиці чи економіці справа – й одне, й друге похідне від ментальності. Нинішня Україна пропонує ті самі моделі корумпованості, байдужості, негромадянського мислення, суспільного егоїзму, несправедливості — й покірної звички до несправедливості, що й Росія. Протестний потенціал, може, й більший, але брак консолідації, брак ідей, брак стратегічного

мислення прирікає його на хвилеподібний рух періодичної активізації й періодичного згасання.

Тож ілюзій будувати годі. Втрата європейської перспективи – це фатальний вибір життіння. А в цих суспільствах людей, готових – чи хоча б потенційно здатних – реалізувати європейську перспективу, – одиниці. Ми приділяємо непропорційно велику увагу нинішнім правителям, забуваючи уроки історії. Всі ці нові бірони й аракчєєви, бенкендорфи й салтичихи і російських, і українських нинішніх політичних координат змінили тільки маску, але не суть. Та їх також змете вітер історії, і прийдуть інші. Але найбільша небезпека в тому, що знову нічого істотно не зміниться. Російська історія тим і страшна, що ходить по колу: творить універсалістські абстракції, катрупить народи і себе саму в ім'я цих абстракцій, розвалюється, а далі – новий планетарний проект, нові жертви, новий розвал... І поворот до висхідної точки безвиході.

6

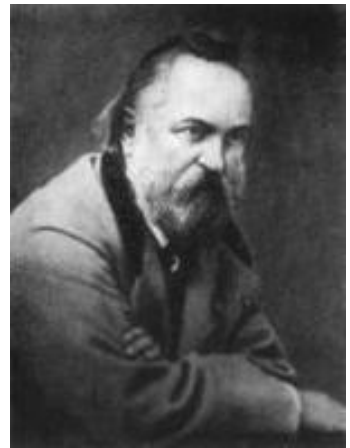
Але знову приходить на допомогу Герцен – навчаючи долати зневіру. Бо все починається з внутрішньої свободи: „Я убежден, что на тех революционных путях, какими мы шли до сих пор, можно лишь ускорить полное торжество деспотизма. Я нигде не вижу свободных людей, и я кричу: стой! – начнем с того, чтобы освободить самих себя”. І далі: „Требуйте от меня всего, но не требуйте двоедушия, не заставляйте меня снова представлять верноподданного, уважьте во мене свободу человека”.

Найкращим пошануванням Герцена була б європейська його батьківщина. А також і наша. Але так не є. А Польща, чії повстання були потоплені в крові, Польща, на чий захист став Герцен, – нині в Європі.

Тому реальний рух до Європи може початися лише тоді, коли кожна людина в суспільстві відкриє в собі здатність сказати словами Герцена: «уважьте во мене свободу человека» (газета «День», 12 квітня 2012 року. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/gercen-i-klyuchi-do-ukrayinskoyi-svobodi>).

«Герцен і Україна» – див. також:

http://ukrrevue.ucoz.ua/avatar/09/aprel_gercen_got.pdf

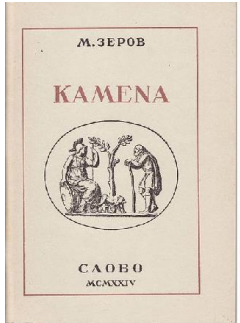
Квітень 2015 року

<p>7</p>	<p>245 років від дня народження Вільяма Вордсворта (англ. William Wordsworth, 1770–1850), англійського поета-романтика, видатного представника «озерної школи». Поет незмінно підкреслював, як багато він зобов'язаний чотирьом своїм великим попередникам в англійській поезії – Дж. Чосеру, Е. Спенсеру, В. Шекспіру і Д. Мільтону. Його стиль виявляє прикмети їх незмінного впливу, в першу чергу Мільтона, чії сонети спонукали Вордсворта звернутися до цієї поетичної форми. Пізня його поезія в основному представлена саме сонетами, іноді об'єднаними в цикли на зразок «Річки Даддон» і «Церковних нарисів». Сюжетні вірші «Ліричних балад» і за змістом, і за стилем споріднені з народною англійською баладою.</p> <p>Вірші Вордсворта «Вона сама собі жила...» і «Нас семеро» («Нема як діти...») у вільному перекладі українською мовою включив Павло Грабовський у збірку «Хвиля» (1899); його ж переспів вірша Вордсворта «Прощай, бо молитися час» (журнал «Зоря». – 1897. – №13) був включений у збірку «Доля». Окремі вірші Вордсворта переклав Дмитро Павличко. Найповніша на даний час добірка перекладів Вордсворта зроблена Максимом Стріхою.</p>	
<p>8</p>	<p>220 років від дня народження Володимира Федосійовича Раєвського (1795–1872), російського поета, публіциста, декабриста.</p> <p>Учасник франко-російської війни 1812 р. За Бородіно нагороджений золотою шпагою за хоробрість. Учасник закордонних походів 1813–1814 рр. Від 22 квітня 1821 – командир 9-ої егерської роти, майор.</p> <p>Член Союзу благоденства. Був знайомий з Пушкіним, який 5 лютого 1822 попередив його про майбутній арешт. Заарештований 6 лютого 1822 за революційну пропаганду серед солдат у школах взаємного навчання за системою англійського педагога Юзефа Ланкастера. Ув'язнений в Тираспольській фортеці, де утримувався до січня 1826. 21 січня 1826 доставлений до Петропавлівської фортеці. 3 серпня 1826 ув'язнений у фортеці Замостя Люблінської губернії.</p> <p>Був першим декабристом, що постав перед царським судом. 15 жовтня 1827 засуджений до позбавлення чинів, дворянства і заслання в Сибір, де пробув до кінця життя. Мешкав в Олонках поблизу Іркутська. Похований в Олонках.</p> <p>У липні 1976 року, напередодні 150-річчя з дня страти декабристів, біля входу до Кам'янець-Подільської фортеці відкрито меморіальну дошку, присвячену В. Ф. Раєвському.</p>	

Квітень 2015 року

12	<p>175 років від дня народження дійсного члена НТШ, академіка <i>Миколи Івановича Петрова</i> (1840–1921), дослідника української літератури та мистецтва, археолога, етнографа. <i>Праці</i>: «Нариси історії української літератури XIX століття» (1884), «Нариси з історії української літератури XVII та XVIII століть» (1911).</p>	
14	<p>65 років від дня народження <i>Петера Естерхазі</i> (1950), одного з найвідоміших сучасних угорських письменників. Автор 28 творів, в тому числі книг «Виробничий роман» (1979, рос. пер. 2001), «Мала угорська порнографія» (1984, рос. пер. 2004), «Жінка» (укр. переклад І. Ю. Петровці 2010 у вид-ві «Фоліо»), «Небесна гармонія» («Harmonia caelestis», 2000; пер. укр. мовою Ю. А. Бушко 2014 у вид-ві «Фоліо»; рос. пер. 2008), «Чучело лебедя», «З вежі слонячої кістки» й ін. Романи й оповідання письменника перекладені англійською, болгарською, чеською, данською, фінською, французькою, іврит, голландською, хорватською, японською, польською, литовською, німецькою, норвезькою, італійською, російською, португальською, румунською, іспанською, шведською, сербською, словацькою, словенською, турецькою та українською мовами. Один з лідерів угорського і європейського постмодернізму. Його творам притаманні інтелектуальність, цитування, фрагментарність, мозаїчність при особливій увазі до угорської культури, а також до трансформації культур східноєвропейських країн й до історії тоталітарних суспільств.</p>	
Всесвітній день культури		
15	<p>95 років від дня народження академіка <i>Григорія Давидовича Вєрвеса</i> (1920–2001), українського літературознавця-славіста і компаративіста. Автор праць з слов'янського літературознавства, дослідник зв'язків української літератури з польською та ін. зарубіжними слов'янськими літературами (книги «Іван Франко і питання українсько-польських літературно-польських відносин 70–90 років XIX століття» (1957), «Юліуш Словацький і Україна» (1959), «Владислав Оркан і українська література» (1962), «Т. Г. Шевченко і Польща» (1965) й ін.).</p>	

Квітень 2015 року

	<i>Всесвітній день книги і авторського права</i>	
	<i>830 років тому (1185) відбувся похід князя Ігоря Святославовича на половців</i>	
23	<p>185 років від дня народження Володимира Михайловича Жемчужникова (1830–1884), російського поета. Один із творців (разом з братами Олексієм і Олександром, а також з Олексієм К. Толстим) літературної містифікації Козьма Прутков.</p>	
	<i>Міжнародний день солідарності молоді</i>	
24	<i>215 років від дня заснування Бібліотеки Конгресу США.</i>	
25	<i>70 років тому (1945) Україна увійшла до складу ООН як член-засновник.</i>	
	<i>День Чорнобильської трагедії.</i>	
26	<p>125 років від дня народження Миколи Костянтиновича Зерова (1890–1937), українського поета, літературознавця, перекладача, педагога. Лідер «неокласиків», майстер сонетної форми і перекладач античної поезії. 1924 надруковано «Камену» – першу збірку віршів поета, до якої було включено й перекладний розділ. Глибоке проникнення у філософську сутність буття, вишукана мова, висока версифікативна майстерність творів вражали сучасників.</p> <p>У ніч із 27 на 28 квітня 1935 заарештований під Москвою на станції Пушкіне. 20 травня його доправлено до Києва для слідства. Зерова звинуватили в керівництві контрреволюційною терористичною націоналістичною організацією. М. Зерова було засуджено на 10-річне ув'язнення. 9 жовтня 1937 «справа Зерова та ін.» була переглянута особливою трійкою УНКВС по Ленінградській обл. Засуджено до розстрілу. Разом з багатьма іншими представниками української культури був розстріляний в селищі Сандармох 3 листопада 1937. Ухвалою Військової Колегії Верховного Суду СРСР від 31 березня 1958 вирок Військового трибуналу КВО від 1-4 лютого 1936 і постанова особливої трійки УНКВС по Ленінградській області від 9 жовтня 1937 скасовані, справу припинено «за відсутністю складу злочину».</p>	

Квітень 2015 року

	<p>210 років від дня народження <i>Анрі-Огюста Барб'є</i> (1805–1882), французького поета. Вірші на тему Липневої революції, написані за зразком ямбів Андре Шен'є, були зібрані в дебютну збірку «Ямби» («Jambes», 1831), що користувався величезним успіхом не тільки в революційно налаштованих колах французької інтелігенції, а й за межами Франції. Співавтор лібрето опери Г. Берліоза «Бенвенуто Челліні» (1838). З 1869 член Французької академії. Поезію Барб'є цінували Михайло Лермонтов і особливо поети-петрашевці.</p>	
29	<p>140 років від дня народження <i>Рафаеля Сабатіні</i> (Rafael Sabatini, 1875–1950), всесвітньовідомого англомовного письменника італійського і англійського походження. 1921 з виходом в Англії, а пізніше в США, роману «Скарамуш», який розповідає про часи Французької революції, до письменника прийшов успіх. Книга стала міжнародним бестселером. Ще більший успіх мав його роман «Одісея капітана Блада». Взнявши за основу окремі факти біографії знаменитого англійського пірата Генрі Моргана, письменник створив чарівний образ корсара-джентльмена, далекого від злості, корисливості, несправедливості. 1935 «Одісея капітана Блада» була екранізована видатним американським режисером Майклом Кертіцем, головні ролі у фільмі зіграли зірки Голівуду Еррол Флінн і Олівія де Хевіленд. Останній роман «Гравець» з'явився в 1949, остання книга письменника – збірка оповідань «Турбулентні історії» («Turbulent Tales») – у 1950.</p>	
Міжнародний день джазу		
30	<p>145 років від дня народження <i>Ференца Легара</i> (1870–1948), угорського композитора, диригента. 1882 поступив в Празьку консерваторію, де вчився у А. Бенневіца (скрипка), Й. Б. Ферстера (гармонія) і А. Дворжака (композиція). Прославився на весь світ оперетою «Весела вдова» («Die lustige Witwe», 1905) – твором, який завдяки своїй свіжості, винахідливості і пишності оркестрової партитури відкрило нову епоху в історії віденської оперети.</p>	